

SZOTE-párba

Levelek a rektornak

Mint ismeretes a 2x3 évi dékáni megbízatásom ez év szeptemberében lejárt. Rektor Úr kérésére az egyetemi ügyvitel folyamatosságának biztosítása érdekében az új választásokig igyekeztem maradéktalanul feladatomban legjobb tudásom szerint eleget tenni. Ezzel a céllal vettem részt a kerekasztal tárgyalásokon, a tanszékvezetői értekezleteken, messzemenőig a reális kompromisszum készítésével munkálkodni azon, hogy az egyetem megújodjon és egy új szellemben egy európai szintű egyetem kialakításán fáradozzunk.

A legutóbbi választói küldöttértekezlet, amelyen mint ismeretes egyetlen tanszékvezető sem volt alkalmas arra, hogy egyetemi tanácsi tagságra bizalmat kapjon, meggyőzött arról, amelyet már a kerekasztal tárgyalásokon is érzékelt, hogy nem lehet más, mint a közös egyetemi érdek. Egy olyan egyetemen hiszek — ha nem is a legközelebbi jövőben, de talán a nem túl távoliban — amelyben az egyetlen értékérő a szakmai kiválóság és emberi feddhetetlenség lesz. Abban azonban nem hiszek, hogy ehhez a bizalmatlanság légkörén, a bizonytalanságon, a mesterségesen táplált féltékenységen és lehullt tanári fejjel kövezett úton kellene eljutni.

A magam részéről a jövőben is mindent megteszek, annak érdekében, hogy lehetővé tegyem az egyetem ügyét megfelelően képviseljem. Ha majd az egyetemen a józan megfontoltság nemcsak szavakban, hanem tettekben is érvényesül és egy valódi európai egyetem irányába indulunk el ismét, készséggel állok az egyetem ügyeinek szolgálásába, ha erre egyáltalán még valakinek is szüksége lesz.

Tisztelettel:

Dr. Telegdy Gyula
egyetemi tanár

Bjelentem, hogy a SZOTE Gyógyszerésztudományi Karának dékáni tisztségéről 1991. január 1-jével lemondok. Ezen elhatározásom előzményei és indokai a következők:

A dékáni teendők ellátására 1984. december 15-től kaptam megbízatást, amely egy alkalommal meghosszabbított nyert, így két ciklusom át (tehát 6 évig) láttam el a funkciót. Dékáni megbízatásom 1990. augusztus 31-én lejárt, de a Rektor Úr felkérésére — ügyvivőként — vállaltam e teendők további ellátását november 15-éig, illetőleg mindaddig, amíg az új Egyetemi Tanács meg nem alakul. Tettem ezt annak érdekében, hogy egyetemünk normális funkcionálása ezáltal is zavartalan legyen, s naiv módon bízva abban, hogy az ún. kerekasztal-tárgyalások eredményre vezetnek. Sajnos, ezen elképzelésem nem vált valóra, aminek okait nem kívánom itt részletezni. A kompromisszumkészítés teljes hiányáról azonban meggyőződtem a levél, amelyet a december 10-ei küldöttközgyűlésen terjesztettek a résztvevők (egy részének) körében, 6 oktatói és 3 „dolgozó” aláírásával ellátva. E körövény tartalmával részben egyet tudnék érteni, de megfogalmazásával, hangnemével, stílusával semmiképpen! A levél mindenben elmarasztalja a jelenlegi állami vezetést, így engem is, aki nem voltam tagja a kerekasztal-tárgyalásoknak (amit eleinte — mint dékán — kissé zokon vettem, de a későbbiekben csak örömmel nyugtáztam).

Mindezek alapján úgy vélem, hogy erkölcsi kötelességem eleget tenni a felszólításnak is tekinthető memorandumnak, s ezzel elősegíteni az aláírók ama reményének mielőbbi teljesülését, hogy (idézem): „az Egyetem megújításának álma ne vesszen el”.

Dr. Selmezi Béla
egyetemi tanár

ratát, és mivel úgy érzem, hogy ezt a megállíthatatlan folyamatot, amely az egyetem teljes morális dezintegrálásához vezethet befolyásolni nem tudom, félre állok.

Kérem Rektor Urat és az Egyetemi Tanácsot, hogy a megbízott dékáni feladatok ellátása alól 1991. január 1-jével felmenteni szíveskedjen. Természetesen, mint tanszékvezető továbbra is felelősséget érzek az egyetem sorsának alakulása iránt. Az intézet irányításában eltöltött 15 év, valamint az egyetem dékáni posztján eltöltött 6 év munkáját, nehéz szívvel látom semmivé válni. Ha optimistának nem is, de realistának tartom magam és abban bízom, hogy az elszabadított és félrevezetett indulatok felett úrrá lesz a józan ész, és az átlag egyetemi polgár is felismeri, hogy saját érdeke nem lehet más, mint a közös egyetemi érdek. Egy olyan egyetemen hiszek — ha nem is a legközelebbi jövőben, de talán a nem túl távoliban — amelyben az egyetlen értékérő a szakmai kiválóság és emberi feddhetetlenség lesz. Abban azonban nem hiszek, hogy ehhez a bizalmatlanság légkörén, a bizonytalanságon, a mesterségesen táplált féltékenységen és lehullt tanári fejjel kövezett úton kellene eljutni.

A magam részéről a jövőben is mindent megteszek, annak érdekében, hogy lehetővé tegyem az egyetem ügyét megfelelően képviseljem. Ha majd az egyetemen a józan megfontoltság nemcsak szavakban, hanem tettekben is érvényesül és egy valódi európai egyetem irányába indulunk el ismét, készséggel állok az egyetem ügyeinek szolgálásába, ha erre egyáltalán még valakinek is szüksége lesz.

Tisztelettel:

Dr. Telegdy Gyula
egyetemi tanár

Tíz nap krónikája

Mi történt december 10. és 20. között a SZOTE-n?

A jelenleg is érvényben levő oktatási törvény által megszabott formában és keretek között, megtörténtek az egyetemi választások. A választás és az egyetemi tanács megújulása a testület egyharmadára terjedt ki, hiszen a hallgatói küldötteket korábban már megválasztották, és a harmadik egyharmadot képező tisztségviselőkből álló csoport mandátuma érvényben van. A választás eredményeit azóta mindenki jól ismeri, szubjektív vélemény — a nem tanszékvezetői egyetemi tanári testülettől eltekintve —, hogy „túl jól sikerült”, az addig bizalmat élvező és főként a szakszervezeti bizottságban tevékenykedő oktatói dolgozó küldöttek közül 6-an kerültek az egyetemi tanácsba. Ez mindannyiunkat örömmel is és szorongással is tölt el, a szorongás oka részéről az, hogy egy körülbelül 90 százalékos megújulásról beszélünk. A választás eredményeitől bizalomnak nehéz megfellelni, amikor a választóim egy része a nagyobb sebességű átalakulás, reform híve, a másik pedig az értékmegőrzés, hagyományok védelme címén óva int az elhamarkodottságtól. Megjegyzem, hogy személy szerint egyik legfontosabb elvemnek az értékmegőrzést tartom magam is, hiszen a történelmi példákban, évszázadokra, évtizedekre visszanyúlva, már igazán tanulhatunk. (Sajnos, egyetemünk vonatkozásában, a legutóbbi időt tekintve, jobban felszínre kerültek a hibák, mint az értékek, emiatt beszélgetésekben nyilvánosság előtt többször és többet foglalkoztak a hibákkal, mint az értékekkel.) A választást követően „válsághelyzet” alakult ki. Kiszivárgott a rektor úr lemondási szándéka, de az is, hogy a jelen helyzetben és felkérés mellett, olyan egyetemi tanács élén, amelyben a kétharmados többségben egyetlen tanszékvezető sem működik, nincs, aki a vezető tiszteletet vállalná. Ez persze túlzás, mert nem pontos és deklarált véleményeken alapul, de a hangulatból, egyéni véleményekből, interpersonális beszélgetésekből ezt lehetett kiszűrni. Magam is tájékozódni kezdtem, amikor megtudtam, hogy egy ilyen tisztségre a fiatalok és az egyetemi tanács tagjai, többi tagjának egy része, az addigi reformmunkában legtöbbet tevékenykedő Fráter docent ajánlotta. Az akció oka az volt, hogy részben őt próbáljam „jobb belátásra bírni”, hogy ne jöjjen létre lehetetlen helyzet, szakadás a mesterségesen kialakult „pártok” között (oktatók, illetve tanszékvezetők), a másik tervem pedig az volt, hogy köztisztviseltekben álló és a többi által elfogadott professzorok közül próbáljam valamelyiket meggyőzni, hogy működjön együtt a mi tanácsunkkal, és vállalja annak az átmeneti időszakra a vezetését, amelyben a valódi megújulás megtörténhet. Új szolgálati és működési szabályzat készül, amely új rendszer szerint választást testületi tagokat és egyetemi vezetőket. Az egyetemen ismert Napló számára is interjút adtam, amelyben kompromisszumkésziséget fejeztem ki az ügy érdekében.

December 17-én megtartotta első ülését a részben újonnan választott egyetemi tanács, amelynek lényegéről a Délmagyarországi másnap számolt be. Sajnos, a lényegből egy igen fontos tény kimaradt, mármint az, hogy Fráter Loránd dr.-t nem mint docent, hanem mint egyetemi tanárt javasolja ennek a bizottságnak a többsége rektornak, amihez az ő politikai rehabilitációja hozzátartozik. Ugyanis 5 évvel ezelőtt ugyanezen az egyetemen minden hivatalos szakmai fórumon, egészen a minisztériumi döntésig, az ő egyetemi tanári kinevezésével egyetértettek, ennek meghiúsulása csupán a helyi pártbizottság döntése volt (valószínű, hogy nem elsősorban politikai okokból, mint inkább személyi ellentétnek alapján).

Meglepőnek tartottam, hogy az egyetemi tanács ülésén 19 igen szavazattal szemben 7 nem szavazott hangzott el a politikai rehabilitáció felterjesztésének kérdésében, hiszen aki itt nem mondott az egyetemi tanári kinevezésre, az a korábbi saját, egyetemi határozatát tagadta meg. Tehát nemcsak arról van szó, hogy nincsenek megsértve az akkori

Az elmúlt napokban felforrósodott a légkör a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen. Hője-szele elérte a nyilvánosságot, az utóbbi napokban megjelentek a szóbeszédek, a pletykák, újságcikkek, szakmai érvelések és politikai állásfoglalások a rektori és más vezetői lemondásokról, az új elképzelésekről. Kiválságként nehéz tisztán látni a sokáig zárt világként működő egyetemi berkekben, de az utóbbi napok megnyilvánulásai nyomán egyre töb-

ben igényelték a részletesebb tájékoztatást, a jelenségek mögötti okok feltárását. Tegnap eljuttatta szerkesztőségünkbe lemondólevelét dr. Telegdy Gyula akadémikus, intézetvezető egyetemi tanár, az Általános Orvosi Kar dékánja, és dr. Selmezi Béla intézetvezető egyetemi tanár, a Gyógyászati Kar dékánja, valamint dr. Gyurkovits Kálmán címzetes egyetemi tanár. Ezek közzétételével (talán) hozzájárulunk a képtisztázásához.

indokolatlan politikai döntés törvényszerűségén, amit ugyanez az egyetemi vezetés akkor elszenvetett („le kellett nyelnie”), azóta nem volt módja, hogy ezen bármiféle korrekciót érvényesíthessen, hanem 5 év elteltével maga válik konzervatívva akkor, amikor most „nem”-mel szavazott. Lehetünk ennyire vakok?! A nyilvánosságra talán más is tartozna, de ezek szubjektív benyomások, véleményem a tárgyalás menetéről, hangulatáról. Én azt érzem kiemelendően, hogy annak ellenére nyílt tárgyalás mellett szavaztam (nyílt szavazással), hogy volt, aki a sorok közül hangosan közbeszólt: „Milyen alappon?”... vagy magam is azt tartom, hogy belső ügyek szennyeszterege nem tartozik mindenkiire, bármilyen körben is mozgunk. Mégis, vállaltam volna a nyílt tárgyalást, vitát, mert ebben a helyzetben a frissen bekerülteknek nem lehet szégyellnivalójuk több, mint akik inkább felelősek, hogy idáig jutottunk.

December 18-án tanszékvezetői értekezleten, rögtönözve kellett beszámolnom az et-ülésen történekről. Szinte robbanásig feszült légkör uralkodott, éles kérdések hangzottak el, erre visszafogott válaszokat adtunk. Nem bonyolódunk olyan kérdések megválaszolásába, mint például „tulajdonképpen mi is a baj ezen az egyetemen, mi is az oka a vezetőikkel szembeni bizalmatlanságnak?”

A továbbiakban, mintegy tárgyalási csokornak tekintve, most mégis vállalkoznom kell arra, hogy soroljak néhány olyan, eddig is kritizált területet, mint amit a tanszékvezetők többsége is minden bizonynyal elhibáztak, bíráhatónak lát: 1. Orvosegyetemünk híre és színvonal az ötvenes-hatvanas évtizedtől napjainkig lényegesen csökkent. 2. Az egyetemi vezetés diktatorikus jellegű volt, a szűkebb érdekek érvényesültek, az intézményi vagy akár ösztöndíjadalmaival szemben. 3. Tehetetlen és nehezen ellenőrizhető volt a gazdasági vezetés. 4. Nyilvánvaló és visszataszító személyi ellentétek lehettek tanúi, még „egy csapatban belül is”. 5. Az egyetemi tanári nimbuzs elhalványodott, az általános morál mint kiváltsági szempont háttérbe szorult, legyen az szakmai-etiikai vagy emberi-magartartásbeli. 6. Az oktatás hibáit éveken át eltűrtük, a hallgatók törekvéseit többnyire alábecsültük, külföldiek oktatását vállaltuk, amikor még a magyarok helyzetén sem tudtunk javítani.

Ez a felsorolás nem törekszik teljességre. A válogatásban csak azokat kívántam szóra tenni, amiket nemcsak a most mesterségesen kialakult „két párt” egyike ismer el.

Visszatérve a tanszékvezetői értekezletre, jelenléteinkben egyetlen rövid és határozott, tárgyias kérdés hangzott el: „Mind az, ami idáig történt, törvényes volt-e?” A rektor úr szájából elhangzott az „Igen”, s ezt a választ a résztvevők nem kommentálták, nem kifogásolták. Ezek után határozották el a zárt ülést a tanszékvezetők (ahol különben nemcsak tanszékvezetők vettek részt). Nem tartottak igényt az egyetemi tanács újonnan választott oktatói képviselőivel való további közös megbeszélésre. Nyilvánvaló volt, hogy egy réteg, melynek jelensége az egyetemen vitathatatlanul a legnagyobb, részben szubjektív megítélésből, „összejogásra” készül a válsághelyzet megváltoztatása érdekében. Nekünk, választott képviselőknél nem maradt más lehetőség mint diszkurzust kezdeni, tájékozódni, tanácsot kérni, vezetőktől és nem vezetőktől egyaránt. Az értelmes beszélgetésekből kiderült, hogy nehéz megfoglanni az a különösen logikus, de zárt körben forgó okfejtést, melynek lényege, hogy „vesztett helyzetben, abszolút kisebbségben a tanszékvezetőknek együttműködni az új egyetemi tanácsal lehetetlen”; „nem egyetem az, ahol a legfontosabb oktatók nem tudják szavazatukat érvényesíteni”; „az elmúlt fél évi kerekasztal-tárgyalás szinte csak színjátéknak tűnt, tulajdonképpen az csak és csakis a hatalomért folytatott harc volt”. Idáig el kell ismerni, hogy mindebben benne van az igazság. Mégis, abból kellene kiindulni, hogy az idáig jutott

válságos helyzetért legalább annyira felelős mind a két fél, s a további lehetséges megoldáshoz szükségszerűen kompromisszumokra van szükség. Testületi elhatárolódás, passzív rezisztencia sem lehet erkölcsös.

Feltétlenül tiltakoznunk kell az olyan felhangok ellen, melyek a hangulatkeltés alapján féltelmet kelthetnek olyanokban is, akik különben a nehéz helyzetből való közös kilábalást támogatnák. Ezek közül előre kívánok az a baljós figyelmeztetés: „Most fogják szétzúzni az egyetemet”, „Biztosan elkezdődik majd a fejjátogatás”, „Partos döntések születnek elhamarkodottan, amelyben a múlt sérelmeinek megtorlása lesz az első szempont”.

Mint választott képviselő nyilatkozom, hogy csak addig dolgozom ebben a testületben önként és aktívan, amíg a legelső szempont az értékmegőrzés marad. Természetesen elsősorban szakmai és emberi-magartartási értékekre gondolok. Minden olyan, általánosító, elítélő véleményről elhatárolom magamat — remélem, a testület többi tagja is egyetért velem —, amely az ellentétek további szítását szolgálja. Ha lehetne, elsőként írnám alá azt a statutumot, amelyben elismerjük, hogy: 1. Az egyetem vezetésének figyelembe kell venni a mindenkori tanszékvezetői testület akár többségi, akár kisebbségi véleményét is, s az eltérő véleményeket is gondosan mérlegelni kell a tanács tagjainak, lehetőleg a témában jártas szakemberekkel való konzultációk alapján; 2. Ha valamikor, most érdemes és kell is minden szinten tárgyalni, konzultálni, vitaközönni, s ennek formái oldalára is figyelni kell. Megengedhetetlen modor nem egy egyetemre való!

Nem vagyok telkiért szövívője az egyetemi tanács sem kétharmadának, sem egyharmadának, de a választott oktatók véleményét a legtöbb kérdésben képviselem. A teljes nyilvánosságot azért kívánom igénybe venni, mert — mint azt korábban jeleztem — az et első ülésén magam a nyílt tárgyalás mellett szavaztam. Egy ideje viszont megjelentek olyan tájékoztatások, amelyek kiegészítésre, helyesbítésre szorulnak. Tehát: „Hallgattassék meg a másik fél is.”

A tanszékvezetői testület népjóltéki miniszterhez írt memorandum, ami a DM december 21-i számában olvasható, nem képviselheti az összes tanszékvezető véleményét, hiszen mint a levél is írja, a megbeszéléseken nem teljes létszámban vettek részt. Így jobb lett volna, ha egy ilyen fontos dokumentum aláírásokkal hitelesítve jelenik meg.

Kifogásolható az a megállapítás, hogy „egy kis, de véleményét vezető csoport az et tanárátalánítását stratégiai és taktikai célul tűzte ki”. A törvény által megszabott módon, a kilenc választott képviselő közül három az egyetemi dolgozók küldötte, de hat olyan oktató van, aki közül kettő adjunktus (egyikük tudományos minősítése közvetlenül védés előtt áll, másikuk szakmai és közéleti múltjával sokak által elismert); három egyetemi docens (tudományos minősítéssel rendelkező, „habitált” személy, tehát már tanár) és egy címzetes egyetemi tanár, azaz professzor.

Dr. Fráter Loránd igenis rendelkezik tudományos fokozattal, hiszen az orvostudomány kandidátusa, egyetemi tanárságának történetéről pedig fentebb szóltam.

Ami pedig az „európai egyetem történetében példátlan összetételű: új egyetemi tanács”-ot illeti, nem felesleges azt sem megjegyezni, hogy az utóbbi évtizedek során hazánkban és a Közép-Kelet-Európához tartozó országokban számos olyan esemény történt az egyetemeken (is), ami az európai egyetemek történetében valóban példátlan.

Dr. Gyurkovits Kálmán
c. egyetemi tanár,
az egyetemi tanács választott tagja

(Mielőtt még a sértődöttség, vagy a karrierizmus vádjával kellene szembenézniem, ezúttal kijelentem, hogy a SZOTE Gyermekklinika most meghirdetett tanszékvezetői állásába nem kívánom pályázatot beadni.)